

Székely Éva (Budapest, 1927. április 3. –) a Nemzet Sportolója címmel kitüntetett olimpiai bajnok magyar úszónő

Élete

Édesapja székely, édesanyja felvidéki származású. Kilenc évesen, a rádió olimpiai közvetítései hatására határozta el, hogy sportoló lesz. A Ferencvárosban kezdett úszni. Edzője Sárosi Imre volt. Első felnőtt magyar bajnokságát 1940-ben nyerte. A második világháború alatt zsidó származása miatt nem sportolhatott.

1945-ben 100 méter mellen országos csúccsal tért vissza a versenysportba. 1947-ben első nőként úszott versenyen 200 métert pillangó kartempókkal. (Ekkor még nem létezett hivatalosan a pillangóúszó versenyszám. A mellúszás szabályai lehetővé tették a pillangózó stílust) Ugyanebben az évben az Európa-bajnokságon 200 méter mellen második, 400 méter gyorson hetedik volt. A főiskolai világbajnokságon három aranyérmet szerzett. 1948-ban hetekig betegség hátráltatta a felkészülésben. Az olimpián 200 méter mellen negyedik, a gyorsváltóval ötödik volt.

1950-ben nem indult a magyar csapat az Európa-bajnokságon. (A rendezést eredetileg Magyarország kapta, amit visszavontak). Székely Éva az Eb idején elért eredményeivel négy Európa-bajnokságot nyerhetett volna. 1951-ben a főiskolai vb-n ötször állhatott a dobogó tetejére. A következő évben az olimpián 200 mellen első, 400 méter gyorson hatodik lett. 1954-ben gyermeke születése miatt nem indult az Európa-bajnokságon. 1956-ban 200 méter mellen ezüstérmes volt az olimpián. 1960-ban fejezte be végleg úszó pályafutását.

Gyógyszerész diplomát szerzett. 1965-ben elvégezte a TF-et. Szakedzői diplomát szerzett. Már sportolóként a MÁV kórház patikájában dolgozott. 1960-tól 1969-ig a BVSC, majd az FTC utánpótlás úszóedzője volt. 1966-tól leánya, Gyarmati Andrea edzéseit is irányította. 1969-től 1976-ig a Testnevelési Főiskola Kutató Intézetében dolgozott. Több sikeres könyvet jelentetett meg, „Sírni csak a győztesnek szabad” című művével általános elismerést váltott ki. Floridában beiktatták az úszósport halhatatlanjai közé és itthon is tagja lett a legjobb magyar sportolók egyesületének. 1985–1989 között a Start SE társelnöke volt.

Rekordjai

100 m gyors

- 1:05,8 (1950. szeptember 2., Budapest) országos csúcs

200 m gyors

- 2:35,4 (1947. május 28., Budapest) országos csúcs
- 2:35,2 (1947. augusztus 16., Budapest) országos csúcs
- 2:34,0 (1948. július 17., Budapest) országos csúcs
- 2:31,4 (1949. július 23., Budapest) országos csúcs
- 2:27,5 (1951. május 6., Moszkva) országos csúcs

400 m gyors

- 5:29,4 (1947. május 24., Budapest) országos csúcs
- 5:28,0 (1947. június 28., Budapest) országos csúcs
- 5:26,0 (1947. július 3., Budapest) országos csúcs
- 5:24,8 (1949. július 24., Budapest) országos csúcs
- 5:18,2 (1949. augusztus 15., Budapest) országos csúcs
- 5:15,4 (1950. október 10., Budapest) országos csúcs

800 m gyors

- 11:32,2 (1947. május 24., Budapest) országos csúcs
- 11:26,8 (1950. május 1., Budapest) országos csúcs
- 11:05,6 (1951. július 1., Budapest) országos csúcs

1500 m gyors

- 21:44,6 (1950. május 1., Budapest) országos csúcs

100 m mell[szerkesztés]

- 1:27,8 (1941. július 3., Budapest) országos csúcs
- 1:27,0 (1945. augusztus 26., Budapest) országos csúcs
- 1:24,6 (1946. augusztus 21., Budapest) országos csúcs
- 1:22,2 (1947. július 29., Budapest) országos csúcs
- 1:21,4 (1947. december 28., Budapest) országos csúcs

200 m mell

- 3:11,4 (1941. július 6., Budapest) országos csúcs
- 3:09,2 (1945. augusztus 19., Budapest) országos csúcs
- 2:56,1 (1947. szeptember 14., Monte Carlo) országos csúcs

100 m pillangó

- 1:19,2 (1950. szeptember 1., Budapest) országos csúcs
- 1:19,0 (1950. október 12., Budapest) országos csúcs (33 m)
- 1:18,8 (1950. október 18., Székesfehérvár) országos csúcs (25 m)
- 1:18,6 (1950. október 21., Székesfehérvár) országos csúcs (25 m)
- 1:16,9 (1951. május 9., Moszkva) országos csúcs (25 m)

200 m pillangó[szerkesztés]

- 2:52,4 (1951. május 13., Moszkva) országos csúcs (25 m)
- 2:51,6 (1952. május 6., Stockholm) országos csúcs
- 2:50,8 (1952. április 19., Moszkva) országos csúcs (25 m)
- 2:50,7 (1953. július 26., Budapest) országos csúcs

200 m vegyes (mell, hát, gyors)

- 2:51,2 (1947. május 24., Budapest) országos csúcs
- 2:47,6 (1947. november 21., Budapest) országos csúcs
- 2:45,6 (1949. december 5., Budapest) országos csúcs
- 2:45,0 (1951. december 26., Budapest) országos csúcs

200 m vegyes

- 2:49,1 (1953. július 25., Budapest) országos csúcs

400 m vegyes

- 6:10,6 (1953. április 8., Budapest) országos csúcs
- 5:50,4 (1953. április 10., Budapest) országos csúcs (33 m)
- 5:40,8 (1955. július 13., Budapest) világcsúcs (25 m)

Díjai, elismerései

- Magyar Köztársasági Érdemérem arany fokozat (1947)
- Magyar Köztársasági Sportérdemérem arany fokozat (1949)
- Magyar Népköztársasági Sportérdemérem arany fokozat (1951)
- A Magyar Népköztársaság kiváló sportolója (1951)
- A Magyar Népköztársaság Érdemes Sportolója (1954)
- Az FTC örökös tagja (1974)
- Az úszó Hírességek csarnokának tagja (1976)
- Mesteredző (1969)
- Gyermekéért-díj (1986)
- A Magyar Köztársasági Érdemrend tisztii keresztje (1996)
- A Nemzet Sportolója (2004)
- A Nemzeti Sportszövetség Életműdíja (2004)
- Nemzetközi Fair Play díj (életmű) (2006)
- A Magyar Köztársasági Érdemrend középkeresztje (2007)
- Prima díj (2011)
- A Magyar Úszó Szövetség örökös bajnoka
- A magyar úszósport halhatatlanja (2014)

Családja

Székely Éva férje Gyarmati Dezső olimpiai bajnok vízilabdázó volt. Házasságuk 1950-től 1964-ig tartott. Gyermekük Gyarmati Andrea olimpiai ezüst- és bronzérmes, Európa-bajnok úszó. Unokája Hesz Máté válogatott vízilabdázó.

Könyvei

- Az én módszerem, 1963
- Ússzál velem, (társszerző Peterdi Pál) 1971
- Sírni csak a győztesnek szabad! Budapest, 1981, Magvető Kiadó (1987-ben cseh és angol nyelven)
- Jöttem, láttam...Vesztettem? Budapest, 1986, Magvető Kiadó
- Megúsztam Budapest, 1989, Sport Kiadó